

70 років тому ми здолали нацизм!

ПРИКОРДОННИК УКРАЇНИ

№ 18 (5464) 8 ТРАВНЯ 2015 РОКУ

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

У режимі повної готовності

Фото Дмитра СЛІВГОЛО

Як свідчать щоденні повідомлення, ситуація на лінії розмежування у Донецькій та Луганській областях залишається напруженою й далеко не мирною. Не є винятком і контрольний пункт в'їзду-виїзду «Бугас», який здійснює пропуск людей і транспортних засобів на непідконтрольну українській владі територію та в зворотньому напрямку. На прикордонному блок-посту несуть службу військовослужбовці Окремої бойової прикордонної комендатури (ОБК) «Житомир-1».

6
стор.

СПОМИНИ ВЕТЕРАНА

«Перемога буде за Україною!»

На відміну від багатьох своїх бойових побратимів Герой Радянського Союзу Володимир Полупанов не сумує за комуністичним минулим і не вимагає повернення Леніна на п'єдестали та дешевої ковбаси на прилавки магазинів. Він оптиміст і бачить Україну в європейській сім'ї цивілізованих країн, де основними є право та закон.

4-5
стор.

ДАТА

Пам'ятати щоб перемагати

Замість військових парадів і бравадних вигуків на кшталт «Ми перемогли!» українці нині віддають данину пам'яті полеглим у цій найбільшій «бійні» в історії людства та вшановують іще живих ветеранів. І що найбільш важливо – ми нарешті позбавляємося міфів і стереотипів про Другу світову, так вміло насаджуваних нам десятиліттями радянської, а згодом і російської пропаганди.

ЗА МИНУЛИЙ ТИЖДЕНЬ

Державний кордон України перетнуло
1,372 млн. осіб > **348** тис. транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання кордону **190** осіб > з них **21** незаконний мігрант

Вилучено **3** од. зброї > **2,8** кг нарк. речовин

Затримано товарів і вантажів, що незаконно переміщувалися через державний кордон, на **2,076** млн. грн.

КОРОТКО ПРО ГОЛОВНЕ

■ Світ має пам'ятати, що Крим – це Україна

Кампанія інформаційної підтримки Кримського півострова «Крим – це Україна» проводитиметься і за межами нашої держави. «Це безпрецедентний випадок, коли соціальна кампанія України вийшла за рамки держави і вже зараз почала своє втілення. Вона матиме своє продовження в Німеччині, Португалії, Австрії, Чехії, Литві, США, Канаді та в інших країнах», – підкреслив міністр інформаційної політики Юрій Стець. Він зазначив, що Міністерство кожного дня інформуватиме в режимі он-лайн про розміщення цього контенту в інших країнах світу. «Ця кампанія охопить всі континенти, окрім Антарктиди. Міністр додав: «Наш намір – повернути Крим. Не забути про те, що кримське питання є важливим для України та світу. Щоб це питання не замовчувалося, не зникло з порядку денного».

Кароліна КАРНАУХ

■ Без відсотків і пені

Уряд затвердив постанову «Про внесення змін до Положення про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла». Документ звільняє військовослужбовців, резервістів, військовозобов'язаних та осіб, які проживають у зоні проведення АТО або переселилися з неї, від сплати відсотків за користування пільговими довгостроковими кредитами, а також пені за прострочення платежів за такими кредитами на період проведення антитерористичної операції. Відповідні пільги застосовуватимуться на період проведення антитерористичної операції, а також з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду, на час проходження військової служби.

Марина ГАВРИЛЬЧЕНКО

■ Друга світова – мовою фактів

6 травня презентовано видання «Україна в Другій світовій війні», де представлено ключові події 1939-1945 років на українських землях та розповідається про участь українців на всіх фронтах глобального конфлікту. «За допомогою лише фактів і цифр ми відповідаємо, чим насправді була для України та українців Друга світова. Саме таким чином ми хочемо фактами протистояти тій масштабній інформаційній кампанії і російській пропаганді, яка продовжує далі тиснути на Україну, намагаючись залишити у підсвідомості населення чимало міфів, сформованих ще радянською пропагандою», – зазначає голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

Сергій ПОЛІЩУК

ІЗ ПЕРШИХ УСТ

Безумовне виконання Мінських домовленостей

Президент України Петро Порошенко провів зустріч із українськими представниками у робочих підгрупах Тристоронньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на Донбасі, під час якої наголосив, що починається новий етап функціонування згаданої групи.

Валентина ЛАЗАРЧУК

Президент заявив, що Україна була, є і буде твердим прихильником Мінських домовленостей. «Ми неухильно дотримуємось їхньої букви і духу», – заявив Петро Порошенко. Він також наголосив, що критично важливим є дотримання під час переговорів послідовності й кроків із врегулювання ситуації на Донбасі, результатом чого має стати повна деескалація конфлікту. «Першим ключовим пунктом і комплексом заходів з виконання Мінських угод є забезпечення всеохоплюючого припинення вогню, яке має бути верифіковано та підтверджено представниками ОБСЄ», – підкреслив Глава Держави.

Президент також назвав принциповим забезпечення відведення важкої техніки та артилерії. За словами Петра Порошенка, має бути зафіксовано не тільки звідки виводиться озброєння, яка його кількість, якими маршрутами, де зберігається, але й забезпечено постійний ефективний доступ представників ОБСЄ для контролю.

Ще одна ключова позиція стосується безумовного звільнення всіх заручників. За словами Президента, бойовики гальмують цей процес, посилюючись на очікування роботи групи чи відсутність точних даних сто-

совно кількості заручників. «Ця позиція не може бути прийнятною для нас і для світу. Мінські домовленості чітко передбачають терміни виконання та чіткий принцип «всіх на всіх», – наголосив Петро Порошенко. Президент також підкреслив, що Росія має звільнити всіх незаконно утримуваних на своїй території.

За словами Глави Держави, робочі підгрупи розподілені за пріоритетами. Зокрема, підгрупа з безпекових питань має узгодити і сприяти реалізації заходів з припинення вогню. «Українська сторона погодилася з ОБСЄ та представниками «Нормандського формату», що ми готові йти далі в забезпеченні припинення вогню та відведення важкої техніки», – повідомив Президент. При

цьому він додав, що має бути відповідність Мінським домовленостям всіх умов, кордонів і ліній, а також ефективний контроль за цим з боку ОБСЄ.

Підгрупа з політичних питань повинна допомогти в якійсь підготовці місцевих виборів, що мають відбутися згідно з українським законодавством і вимогами ОБСЄ. Так, має бути забезпечено діяльність політичних партій, принцип змагальності учасників політичного процесу, роззброєння незаконних збройних формувань, відновлення діяльності українських ЗМІ, повернення представників ЦВК та формування місцевих комісій, а також роботу міжнародних спостерігачів.

За сприяння у невідкладному звільненню всіх заручників відповідатиме підгрупа з гуманітарних питань. Підгрупа з соціально-економічних питань має займатися економічною відбудовою Донбасу.

Глава Держави наголосив, що тематичні підгрупи не ухвалюють жодних підсумкових зобов'язуючих документів, бо це є виключною компетенцією Тристоронньої контактної групи.

«Поставлені завдання є непростими, але я переконаний – правда з нами, весь світ з нами. Врешті-решт, правда переможе», – наголосив Петро Порошенко.

ВПК

Розрахунок на власні сили

Вітчизняний виробник сьогодні забезпечує основні потреби української армії у військовій техніці та зброї. Про це після відвідання Житомирського бронетанкового заводу повідомив Секретар Ради національної безпеки і оборони України Олександр Турчинов.

Кароліна КАРНАУХ

– Сьогодні, відновлюючи військовий потенціал країни, ми змушені спиратись винятково на власні сили. Військово-промисловий комплекс – це рушійна сила нашої економіки, і організація виробництва на всіх підприємствах ВПК сьогодні фактично забезпечує наші Збройні Сили та Національну гвардію необхідною зброєю і технікою», – наголосив Секретар РНБО.

Олександр Турчинов зауважив, що Житомирський бронетанковий

завод наразі працює на повну потужність. Так, підприємство виробляє БМП, БТРи, ремонтує пошкоджену на фронті бойову техніку, а також налагодило випуск бойового модуля, який може бути поставлений на різні моделі бойових машин. «Цей модуль має 30-міліметрову гармату, кулемет, АГС та дві пускових установки ракет типу «Стугна», – констатував Секретар РНБО.

Крім того, Олександр Турчинов відзначив, що сьогодні Україна змушена розраховувати винятково на власні сили, тому що активного зрушення у військово-технічній співпраці зі стратегічними партнерами поки що немає.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

Польща та Румунія за скасування віз для українців

Польща та Румунія виступають за скасування віз для громадян України та Грузії. Про це поінформували глави дипломатії цих країн під час саміту Східного партнерства у Ризі 21–22 травня.

Василь БІЛЕНКО

За словами міністра закордонних справ Польщі Гжегожа Схетини, Україна та Грузія рухаються в доброму напрямку, здійснюючи кроки для того, щоб візи були скасовані. Він підкреслив, що Польща підтримуватиме обидві держави на шляху до скасування віз.

«Це також буде кроком у їх європейському прагненні. Здається, що саміт у Ризі повинен підтвердити очікування й добру волю Європи в цих питаннях», – сказав він.

У свою чергу глава МЗС Румунії Богдан Ауреску

нагадав, що як Польща, так і Румунія вже мають позитивний досвід з Україною в рамках так званого малого прикордонного руху.

Крім того, про перспективу скасування віз свідчить приклад Молдови.

«Минув рік після скасування віз для громадян Молдови. 500 тисяч із них вже отримали біометричні паспорти і тому вони можуть їхати до ЄС. Це велика вигода для мешканців Молдови, які можуть завдяки цьому вільно переміщатися, але це також приносить користь від того, що країна наблизилася до держав Східного партнерства», – зазначив Ауреску.

Співробітництво набирає обертів

У Києві відбулася робоча зустріч керівників прикордонних відомств України та Республіки Білорусь – генерал-лейтенанта Віктора Назаренка та генерал-полковника Леоніда Мальцева. За результатами перемовин сторони підписали двосторонні документи стосовно подальшої ефективної взаємодії стражів кордону межуючих держав.

Марина ГАВРИЛЬЧЕНКО,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Спершу очільник Держприкордонслужби України генерал-лейтенант Віктор Назаренко ознайомив білоруського колегу з обстановкою на вітчизняних рубежах, значну увагу звертаючи на їх східну частину.

Далі сторони приступили до обговорення основних питань порядку денного. Обмінявшись інформацією щодо теперішнього стану охорони спільної ділянки держрубежу, очільники прикордонних відомств зауважили, що проблемних питань, на щастя, немає. Існують, щоправда, робочі моменти, своєчасне корегування яких дозволить надалі уникати неприємностей на лінії кордону.

Як зазначив керівник Державного прикордонного комітету Республіки Білорусь генерал-полковник Леонід Мальцев, саме з цією метою й відбуваються подібні зустрічі. Він також підкреслив, що спільний українсько-білоруський кордон має бути, як це й завжди було, кордоном миру та дружби.

Сторони констатували, що на стан охорони спільної ді-

лянки держкордону мають великий вплив торговельно-економічний фактор і господарська діяльність мешканців прикордонних районів. Не останню роль відіграють і тісні родинні зв'язки громадян межуючих держав. Цілком зрозуміло, що змінити цю ситуацію правоохоронцям не під силу, та й навіщо. Тож сторони прийшли до єдиної думки, що стражам кордону залишається лише зробити пропускні операції максимально комфортними – для законослухняних громадян, звісно.

У ході обговорення перспектив розвитку співпраці прикордонних відомств двох держав Віктор Назаренко запропонував підвищувати взаємодію оперативних підрозділів і удосконалювати спільний аналіз ризиків, у тому числі мова йшла про тристоронній формат на рівні прикордонних відомств України, Республіки Білорусь та Республіки Польща. «Практика проведення спільного аналізу ризиків і загроз дозволяє виважено оцінити та спрогнозувати розвиток обстановки на спільній ділянці державного кордону», — зазначив генерал-лейтенант Віктор Назаренко.

Голова Держприкордонслужби також поінформував білоруських гостей про позитивний досвід проведення спільних патрулювань на західній ділянці вітчизняного рубежу. Відтак за ініціативи української сторони вирішено розглянути можливість реалізації та започаткування спільного контролю в пункті пропуску «Нові Яриловичі – Нова Гута» контрольними службами України й Республіки Білорусь.

Окрім того, в рамках проведення зустрічі керівники прикордонних відомств обговорили перспективу проведення спіль-

них заходів з протидії нелегальній міграції та контрабанді через державний кордон з проведенням спільного моніторингу кордону.

Наприкінці зустрічі Віктор Назаренко та Леонід Мальцев підписали низку документів. Зокрема, Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про діяльність прикордонних уповноважених. Крім того, очільники обох служб підписали протокол про співробітництво оперативних підрозділів, а також план співробітництва між прикордонними відомствами на 2015 – 2016 роки.

Олександр ДУДКО

Лікерогорілочний дім

Підпільний склад алкоголю виявили на Луганщині прикордонники та працівники фіскальної служби. Базу накопичення товару, який потім, вочевидь, збиралися розвезти по точках продажу, зловмисники влаштували у приватному помешканні на околиці одного з населених пунктів. У результаті перевірки обійстя міжвідомча група виявила 27 тисяч пляшок алкогольних напоїв: горілки, коньяку, вина, лікеру та пива. Серед них – продукція відомих українських брендів: горілка «Хлібний дар», пиво «Оболонь», вермут «Маренго», вина заводу «Коблево». Встановлено, що на дану продукцію відсутня ліцензія на зберігання. Крім цього, існує підозра підробки товаросупровідних документів. Знайдені товари вилучили, сума їх оцінки складає близько півмільйона гривень.

Сергій ЯКИМЕЦЬ

Аквалангісти-контрабандисти

Оригінальний спосіб контрабанди тютюнових виробів винайшли двоє жителів Закарпаття. Свій товар вони переправляли через річку Тиса, використовуючи спеціальне обладнання для підводного плавання. Задумане молодикам завадили здійснити прикордонники відділу «Ділове» Мукачівського загону, захопивши їх знезачка на березі річки. «Річкові котики» саме натягнули гідрокостюми, вочевидь збираючись у подорож. Поряд знаходилися акуратно запаковані у водонепроникний поліетилен 2870 пачок сигарет, які незаперечно свідчили про наміри порушників.

Людмила ТКАЧЕНКО

Допомога, яка ставить на ноги

Волонтери громадської організації «Всеукраїнський союз захисників кордону батьківської землі» передали травматологічному відділенню Центрального клінічного госпіталю Держприкордонслужби апарати зовнішньої фіксації. Дефіцитне імпортоване обладнання використовуватиметься для лікування учасників антитерористичної операції.

Мирослав СМОЛЬНИЦЬКИЙ,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

процес лікування, а також робить термін одужання більш тривалим, — говорить Юрій Харченко.

Ініціативу придбати потрібне устаткування було схвалено всіма членами правління організації. Тому двадцять один комплект стерильних апаратів зовнішньої фіксації передано до Центрального госпіталю Служби. Вартість дарунку ветерани-благодійники не

розголошують, на їхню думку, добро гривнями не вимірюється.

Варто зазначити, що ідея створення «Всеукраїнського союзу захисників кордону батьківської землі» бере початок з березня 2014 року, коли воєнна агресія Росії спалахнула в Криму.

Тоді стало очевидним, що Україна, в тому числі прикордонна служба, не готова до таких ситуацій.

Згодом групою однодумців було створено організацію, яка б надавала воїнам-прикордонникам підтримку на місцях. Так з'явилася спілка, куди увійшли ветерани Прикордонних військ СРСР, колишні та діючі посадовці Держприкордонслужби і члени громадських формувань з охорони державного кордону.

— На сьогодні наші представники входять до керівництва Громадської ради при Адміністрації Служби та активно співпрацюють з іншими правоохоронними органами, міжнародними та вітчизняними організаціями, — зазначив секретар правління спілки Ярослав Клюга.

Загалом силами «Всеукраїнського союзу захисників кордону батьківської землі» уже надано допомогу прикордонникам і їхнім сім'ям на суму більше двох мільйонів гривень. Члени добровільного об'єднання беруть активну участь у пошуку наших військовослужбовців-учасників АТО, місцезнаходження яких досі невідомо. А також проводять активну роботу з патріотичного виховання школярів Києва.

Питання щодо закупівлі саме таких пристосувань виникло зі збільшенням пацієнтів, які їх потребують. У мирний час фіксуємого обладнання вистачало, але, з початком прибуття до госпіталю поранених з фронту, різко зросла його затребуваність. Один із засновників організації Юрій Харченко дізнався про цю проблему під час візиту до прикордонного шпиталю. Сам він служив у Прикордонних військах України, був начальником штабу ОКПП «Київ». І сьогодні продовжує тісно взаємодіяти з вартівними рубежами.

— Відвідавши поранених та поспілкувавшись з лікарями, стало очевидним, що нестача такого обладнання суттєво ускладнює

Розмовляв Олександр ФІЛЬ

Герой Радянського Союзу Володимир Полупанов:

«Перемога буде за Україною!»

На відміну від багатьох своїх бойових побратимів він не сумує за комуністичним минулим і не вимагає повернення Леніна на п'єдестали та дешевої ковбаси на прилавки магазинів. Він оптиміст і бачить Україну, але не в «союзі республік» під рукою «збирача земель» і очільника країни-агресора Путіна, а в європейській сім'ї цивілізованих країн, де основними є право і закон, де найвища цінність – це людина.

кази в тому, що він співробітничав на користь Польщі. Вибивали ці докази так, що батько потім мочився кров'ю... А після того як наші війська 39-го увійшли до Польщі, батьку змінили звинувачення, тепер його вже визнали троцькістом. Ще краще! Але я вам що скажу: батькові пощастило. Йому дали десять років таборів, а могли запросто розстріляти. А так його вислали на Урал, де він відбував покарання за свою «шпигунсько-троцькістську діяльність». Що тут ще додати...

— А як склалася Ваша доля?

— Нас, звичайно, як кошенят, викинули на вулицю. Знесли у двір наші речі, які ми прикрили брезентом. Був листопад чи грудень місяць. Пам'ятаю, було холодно. Настали перші заморозки. Ось ми декілька днів і ночей провели на вулиці у дворі. Куди підеш? Кому пожалієшся? Адже ми – сім'я ворога народу! Підбрала нас бабуся – мама батька. Була у неї квартирка маленька така, в напівпідвальному приміщенні. Знаходилася вона недалеко від трамвайного парку, що на Лук'янівці. У цій квартирці окрім бабусі жила ще її донька з чоловіком і маленькою дитиною. І ось це помешкання повинно тепер було вмістити ще трьох постояльців: мою маму, мене і мою сестричку. І хоча моя тітка подивлялася скоса на «нових квартирантів», бабуся строго сказала: «Це діти мого сина і я повинна взяти їх до себе!» Ось так ми й жили в бабусиній квартирці.

Треба сказати, що окрім усіх тих бід, які звалилися на нашу сім'ю, мене ще й вигнали зі школи. З тим же формулюванням «син ворога народу». А було це так. Відразу ж після арешту батька мене викликав до себе завуч школи і сказав: «Володю, тобі не місце в нашій школі. Ти – син ворога народу! Ти це розумієш?! Ми вже отримали відповідну директиву з органів, у якій чітко прописано, що дітям ворогів народу не місце в радянській школі й треба їх гнати зі школи до «ядраної бабусі!» Тому єдине, що я можу тобі запропонувати, так це йти до робітничого класу. Робітничий клас тебе прийме!» Ось і все.

— І куди Ви відправилися?

— На завод «Більшовик». Там було четверте ремісничє училище. Навчався я на фрезерувальника. Мама абияк влаштувалася на паперову фабрику, яка знаходилася на Подолі. Працювала вона в цеху, де виготовлялися паперові стаканчики. Отримувала дев'яносто карбованців, що, звичайно, на той час було замало. А вже у неї на утриманні були я й моя маленька сестричка Світлана. Тодішні київські ціни на продукти я добре пам'ятаю, адже в мої обов'язки входило бігати по магазинах. Один кілограм вершкового масла коштував 18 карбованців. Цукор – 3 карбованці 50 копійок. М'яса ми взагалі не бачили. Дорогою була й ковбаса. Палиця сиропченної коштувала 15–17 карбованців. Хліб – 90 копійок. Пам'ятаю навіть, скільки коштувала чвертка горілки – 3 карбованці 50 копійок.

— А солодке?

— Про солодке ми особливо не мріяли. Правда, морозиво в той час було дешевим. Всього 5 копійок за порцію. Одного разу, це було ще до арешту батька, я йшов за морозивом, міцно затиснувши в руці п'ятачок. І ось цей п'ятачок у мене хотіли забрати старші хлопці. Але я не розгубився і, щоб не залишитися без грошей, швидко проковтнув свій п'ятачок...

— Ви пам'ятаєте 22 червня 1941 року?

— А як же його можна забути? Того дня я збирався йти на Центральний стадіон, де мав відбутися футбольний матч між командами «Динамо» і ЦДКА. Добре пам'ятаю, що квитки на стадіон мені видали на заводі «Більшовик». І ось вранці нас розбудило бомбардування. Німецькі літаки налетіли на наш завод і аеродром «Жуляни», він на той час був військовим. З дворика, де ми жили, було все добре видно. Чутно було, як наші зенітки ведуть загороджувальний вогонь. Спочатку, почувши постріли, ми подумали, що це навчання розпочалися, адже раніше досить часто проводилися навчальні тривоги. Ми бігали в підвал великого будинку на кутку вулиці Мельникова, там було бомбосховище. Окрім того, нерідко проводилися навчальні затемнення в будинках. Тому ми не відразу зрозуміли, що розпочалася війна...

— Окрім затемнення і вправ з протигазами, молодь, ось таку як Ви, готували в той період до війни?

— Показували незчисленну кількість разів фільм «Якщо завтра війна» і «Чапаєв», і «Трактористи». Однак народ не був готовим до війни.

— А як же тоді величезна кількість танків і літаків, а як же тоді слова із пісні, яка звучить у вищезгаданому фільмі: «Ми війни не хотим, но себя защитим, оборону крепим мы недаром, и на вражеской земле мы врага разгромим малой кровью, могучим ударом!»

— А чому, я Вас запитую, наприкінці 1941 року у полоні опинилося майже чотири мільйони наших співгромадян? Може, всі вони були зрадниками? Та ні! Вони просто ненавиділи радянську владу. А як її любити? Якщо половина людей сиділа в таборах, а іншу половину загнали до колгоспів!

— Якось непатріотично Ви говорите...

— Та який там до дідька патріотизм! Ось вам доводилося дивитися кінохроніку, де закарбовано кадри масових будівництв? Той же Дніпрогес, до прикладу?

— Доводилося.

— А ви ніколи не задумувалися, коли дивилися на екран, де люди місяць босими ногами цемент з піском, що в них може бути після такої роботи? Хіба це не рабство? А колгоспи? А голодомори? Адже це жах! А скажіть-но, чому у нас було стільки полонених? Я вважаю, що масова здача в полон – це було просто протест проти більшовицького режиму, за який люди не хотіли воювати і проливати свою кров.

— А потім була окупація?

— Так, окупацію ми пережили досить тяжко. Голодували. Ми з мамою ходили навколишніми селами, щоб помінати щось із речей на продукти харчування. А коли прийшли наші, тут вже ніхто не запитував, як ми жили – вижили в тій окупації. Викликали повісткою до військкомату – і будь здоровим! Медкомісія визнала мене цілком придатним до служби в армії, а ось мого товариша – ні, тому що у нього тітка працювала в медкомісії у тому ж таки військкоматі...

Визначили мене до 6-го запасного саперного полку, розташованого на Печерську на території заводу «Арсенал». Ось там нас три місяці й «натаскували», навчали, так сказати, премудростей саперної справи.

— Переодягли у військову форму?

— Видали нам натільну білизну й брюки, а ось гімнастерок у старшини не виявилось. Одного разу мене відпустили у звільнення. Йти довелося через все місто – з Печерська на Лук'янівку. І ось дорогою мене затримав патруль, очевидно, підозру у нього викликав мій партизанський вигляд. Однак, почувши, що я з 6-го запасного саперного полку, мене відпустили, напевно, навіть патруль знав, що в нашій частині немає гімнастерок. Пізніше нам їх видали, звичайно, «бушні», зняті з убитих солдатів і, зрозуміло, штопані-перештопані, адже були пробиті кулями й осколками вздовж і впоперек.

— А із взуттям як були справи?

— На ноги нам держава, а точніше американці, взуття не пожалували. Нам видали добротні нові черевики. Шкіряні, високі й зручні! А до них обмотки. Скажу вам так: на фронті я пробував носити і чоботи, але це не те! Черевики з обмотками – дуже зручна й практична річ. Обмоточку тугенько навколо ноги покладеш і йди хоч сто кілометрів. А якщо ця сама обмотка завальцьована, то і ноги сухі, й мозолів немає. А піхоті, поверте мені, довелося знаходитися на тій війні. Ось, наприклад, 44-го німці натиснули на Шауляй, це в Прибалтиці. А наша дивізія в той час знаходилася під Ригою. Нас зняли з позицій і віддали наказ: «Швидко подолати відстань від Риги до Шауляю і відбити німецький наступ!». А це ні багато, ні мало – сто дев'ять кілометрів буде.

— Пішки?

— Навіть не пішки, а бігом, всю ніч перебіжками. Ось так всю війну пішки та бігом. Одним словом, піхота...

— Вам довелося воювати на території Східної Пруссії. Правду кажуть, що наш солдат звірствував там?

— Я не пам'ятаю, щоб жорстокість, як Ви кажете, була направлена проти місцевих жителів. Ну, займемо ми пруське село, а там одна бабка залишилася. Ну, для чого її займати? А ось стосовно ворога – всяке бувало. Особливо щодо есеївців. Розкажу такий випадок. Під час бою за одне село, було

— Володимире Костянтиновичу, розкажіть, будь ласка, про своє дитинство.

— Народився я в Києві. Батько мій – Костянтин Васильович Полупанов – був полковником Червоної Армії, а мама – Єфросинія Петрівна – домогосподаркою. Мені минав тринадцятий рік, коли наша сім'я потрапила під каток репресій...

Сумно все це згадувати, адже було зламане все моє дитинство. Хочу сказати, що я був не поодиноким у своєму горі. Безбатьківщина зачепила багатьох моїх ровесників. І надалі, навіть перебуваючи на офіцерських посадах, зокрема на посаді командира частини, я змушений був приховувати своє минуле. Це необхідно було для того, щоб просто вижити. Система! Вона нікого не жаліла. І ламала найсильніших. Особисто я вважаю, що Сталін – жорстокий деспот і тиран. Ось мій тезка – Герой Радянського Союзу Володимир Карпов написав дві книги про нього: «Генералісімус» і «Полководець». Ви читали?

— Так.

— Так ось, що я вам скажу: Сталін – ніякий не полководець, а великий злодій і бандит. Причому бандит з великої дороги. Адже чим він займався до революції? Грабував банки і вбивав у нічому не винних людей, то як його назвати? Ось пару років тому по телебаченню йшов серіал «Берія». Я його дивитися не міг, тому що бридко! Кого ми показуємо? Для чого все це? Ще хлопчаком я зненавидів радянську владу. Адже як можна її любити? Вона ж позбавила мене дитинства!

Я добре пам'ятаю, як наприкінці листопада чи на початку грудня 37-го о четвертій годині ранку до нас в квартиру, неподалік від нинішньої станції метро «Лук'янівська», увірвалася банда. Було їх шестеро, всі в шкірянках і з маузерами. Мені в ту пору йшов тринадцятий, мої сестрички Світланці було всього два роки. І ось ми стоїмо з нею, забившись у куточок, а ці нелюди в шкірянках все перевертають у квартирі догори ногами. Страшно все це! Все перерили, щось шукали, а що – незрозуміло. Адже у батька, окрім тридцяти шести томів повного зібрання творів Леніна, нічого більше не було. Він збирався вступати в партію. Був на той час, як говорили, співчуваючий.

— А в чому підозрювали Вашого батька?

— У ту пору для органів, а точніше для банди, яка стояла при владі, привід для арешту придумати було нескладно. Справа в тому, що у мого батька була сестра Женя. У 20-му вона вийшла заміж за поляка, який мав у Києві нерухомість. Він утримував цілий чотириповерховий будинок у районі Лук'янівки, тепер цього будинку немає. І ось коли поляки того ж 20-го залишили Київ, то, зрозуміло, сестра мого батька вийшла зі своїм чоловіком до Варшави. Батько мій, звичайно, з нею не переписувався, а ось її мама, моя бабуся, звісно, листувалася. Одним словом, після цього нічного візиту органів ДПУ чи НКВС батька мого забрали до буцагарні. Його посадили до Лук'янівської в'язниці.

— Нескладно здогадатися, що Вашому батьку інкримінували шпionaж на користь панської Польщі.

— Саме так. Його визнали польським шпигуном. Звичайно ж, він відмовлявся від цього абсурдного звинувачення, але, як кажуть, маховик було запущено, і допомоги батькові могло тільки диво. Але, як відомо, в ту пору дива були великою рідкістю. У тюрмі він піддався жорстокому катуванню. У нього намагалися вибити по-

СПОМИНИ ВЕТЕРАНА

це в Литві, наказали нам прочесати поле. Йдемо шеренгою і натикаємося на молодого пораненого есесівця, такого ж молодого хлопця, як і ми. Нахилилися ми над ним. Ну що з ним робити? Сам пропаде. Ми б його може й не чіпали, і лежав би собі дурень і далі стогнав, а він візьми й бовкни: «Русіш швайні!» Ми з хлопцями не витримали: «Ах ти ж, падло!» Ну і бац — пристрілили...

Я вам так скажу: на війні люди звірюють. Це, так би мовити, сумна неминучість. З мораллю на війні воювати тяжко...

— **Знайомлячись з «особовою справою», помітив, що Ви — Герой Радянського Союзу, а в партію вступили досить пізно, тільки 51-го.**

— Та я особливо і не рвався туди. У ту пору на фронті було модно тягнути молодь до комсомолу. Підходить до мене комсорг і каже: «Володю, давай ми тебе в комсомол прийемо. Воюєш ти добре, вже дві Слави отримав!» Я відповідаю йому: «Мені однаково, ким мене уб'ють — комсомольцем чи ні. Усе одно в одній ямі будемо лежати — і комсомольці, й комуністи, і безпартійні!». А сам думаю: «Батько мій в концтаборі сидить, а я — в комсомол. Почнуть копатися — обов'язково впливе, що я — син ворога народу. Треба воно мені?!».

— **І чим вся ця історія закінчилася?**

— Було це наприкінці 44-го року. Повертаюся я одного разу із завдання, а назустріч мені біжить комсорг і кричить: «Володю, добре, що я тебе зустрів. Хочу вручити тобі комсомольський квиток!». І протягує мені червону книжечку. Ось так і вийшло, що без мене мене ж і «оженили!» Ну, а 51-го мені вже не вдалося відкрутитися від партії.

— **Ви прямо якийсь контрреволюціонер?**

— Будучи командиром частини, я стільки замполітів «відшив», яких мені направляли в заступники. Ну, скажіть, будь ласка, як з дурнем можна було працювати, якщо у нього у голові одні лише гасла: «Слава Комуністичній партії Радянського Союзу!» чи «Хай живе великий Сталін!» Я всім тим інженерам людських душ говорив приблизно так: ми з тобою навряд чи спрацюємося, так що варто тобі шукати інше місце служби.

Інакше ніяк. Тому у мене всі заступники з політичної частини були близькими мені по духу. А Сталіна й Берію я ненавидів все своє життя. Одного разу нам з хлопцями, а це було в Києві під час окупації, натрапив на очі стенд, на якому було зображено портрети наших вождів. Так ось я від злості виколов очі Берії. Ну, ненавидів я цю очкасту сволоч! Ненавидів страшною ненавистю! Адже всі репресії в країні від цієї тварюки, від цього ідіота пішли.

Всю нашу владу було побудовано на брехні. Пам'ятаю, в окупованому Києві випускалася газета «Український голос». І ось у цій газеті під рубрикою «Таємниці Кремля» друкувалися приголомшуючі за змістом статті. Спочатку я не вірив прочитаному, думав, що все це ворожа брехня або просто агітка, але пізніше, коли партія розкрила свої архіви, все виявилось правдою. Адже гляньте, хто готував до війни на нашій території німецьких танкістів і льотчиків? Ми! Хто братався перед війною і проводив спільні паради з німцями? Ми! Хто подав німцям руку допомоги після того, як Версальський договір заборонив їм мати й готувати збройні сили? Знову ми! Так що, Сталін — ідіот? Та, мабуть, ні. Для чого і до чого він готував чужі війська на наших полігонах? Як це все розуміти?

— **А ось коли в атаку йшли, то «Ура!» тоді чи «За Сталіна!» кричали?**

— Шановний, я ніколи не чув, щоб хтось щось подібне кричав. Йшли мовчки і кожний думав лише про одне, щоб у нього куля не влучила. А ось те, що нині показують по телевізору, не все правда! Все це вигадки замполітів, які під час наступу сиділи зі своїми «пепеже» в землянках. Ми повертаємося із завдання, а його похідно-польова простиралда витрушує, а замполіт, падлюка, фіззарядкою займається! Коли вже після війни нашу дивізію перекинули до Сімферополя, я декілька разів приїжджав на різні заходи, зустрічі ветеранські, то жодного разу не бачив там того бандита, бо йому соромно було з'являтися серед солдатів, які воювали і кров свою проливали. А ось комбата свого я поважав. Поважав дивізіонного інженера. Це були справжні люди!

— **До «Золотої Зірки» Героя Радянського Союзу Вас було відзначено двома орденами Слави.**

— Славу III ступеня я отримав за розмінування мосту. А ось Славу II ступеня — за знищення танків. А було це так. У жовтні 1944 року наш передній край проходив в 50 кілометрах від Шауляю, біля містечка Коршунай. Танки тіснили там наших будь здоров! Артилерія з ними не могла справитися. Нам дали ділянку дороги і наказали, щоб ми не пропустили по ній жодного танка. Було нас семеро саперів. Мене призначили старшим. А наша зброя що? Міни! Ми як слід підготувалися. Міни заклали так, щоб перекрити всю дорогу, замінувавши при цьому й узбіччя. Після цього стали чекати на ворога. Танки не забарились. Їх було сім штук. Це були середні танки. Йшли вони колоною по дорозі. Ми чекали у задалегідь підготовлених щілинах.

— **Було страшно?**

— Страшно! Дуже страшно! Ну, що у нас проти танків? Були міни в лунках та ще протитанкові гранати! Гранати ті до одного кілограма вагою, спробуйте їх докинути та ще й потрапити в той танк...

А танки, знай собі, пруть. І, здається, немає такої сили, щоб їх зупинила. Ми сидимо у своїх щілинах, як ті миші. І ось перший танк найджає обома гусеницями на міни. Так бахнуло, що танк аж розвернуло. Відкрився люк — і звідти

з'явилися німці. Ми вискочили зі своїх щілин і автоматними чергами «зняли» їх. Повисли німці на танку, як ті груші. Танки, які слідували за ведучим, спробували об'їхати обочиною, але також нарвалися на міни. Бах — танк зупинився! Бах — третій підірвався! За ним — четвертий... З підбитих танків почали вискакувати екіпажі. Однак сховатися в чистому полі досить важко, тому вони відразу потрапляли під наш вогонь. Два танки, що вісіли, розпочали здруш шмаляти по нас із гармат. А що їм робити, адже попереду була «гребля» з підбитих танків. Напевно, вони подумали, що попереду мінне поле. Я до своїх хлопців: «Ну що, справу зроблено, давайте змотуватися! А то зараз піхота німецька нагряне, тут вже буде не до жартів!». Адже що таке семеро чоловік проти роти чи батальйону піхоти? Одним словом, ми потихеньку вийшли з бою.

Повернувшись до свого підрозділу, я розпочав доповідати про результати бою, але комбату, напевно, вже хтось розповів про нашу справу і він перебив: «Ви молодці, що не пропустили танків!» Ось за цей бій я й отримав орден Слави II ступеня, а ще премію. Вже не пам'ятаю, скільки грошей: чи то три, чи то чотири тисячі карбованців.

— **Як розпорядилися грошми?**

— Відправив мамі, при цьому написав, за що я отримав ті гроші. Мовляв, так і так, мамо, отримав премію за знищені танки.

— **Як відреагувала на це Ваша мама?**

— Прислала листа приблизно такого змісту: «Синку, молю тебе, не зачіпай ті танки! Нехай вони собі їзять!».

— **Кажуть, що сапер помиляється...**

— Один раз.

— **Ні. Двічі. Вперше, коли обирає професію, а вдруге — коли піднімається...**

— Обирати мені професію особливо не доводилося. Призвали й відправили навчатися на сапера. І слава Богу, навчався я там і не лінувався, адже були у моїй саперній біографії декілька випадків екстремальних, коли запросто міг до працьовитих злетіти. Ось ви чули таке гасло: «Знання — сила!»

— **Звичайно.**

— Так ось, знання інструкції подекуди життя людині рятує. На власній шкірі переконався. Під час навчання у полковій школі саперів довелося мені ознайомитися з різними типами мін. Були там і французькі, і німецькі, й італійські, ну, й звичайно ж, наші, радянські міни. А щодо знання інструкцій і матеріальної частини, то розкажу Вам про такий випадок. Було це у Східній Пруссії. Одного разу наказали нашим розвідникам взяти «языка». До цього завдання був залучений і я. Моє завдання полягало в тому, щоб провести розвідгрупу через міні поля й зробити прохід у дротяній загорожі.

А у мене що? Шматок металевого дроту, що виконував роль щупа. Був би у мене міношукач — інша справа, а то йдеш із тим щупом, як те сліпе кошеня. І ось я «прошляпав». Одним словом, щупом промахнувся, зате своєю ногою «не промахнувся». Після цього почув характерний металевий хруст і зрозумів, що попав! Це була шпрингенміна.

Незважаючи на свою молодість я був добре підготовленим, тому зрозумів, що мій єдиний порятунок — діяти за німецькою інструкцією. А в тій інструкції було прописано, що у випадку спрацювання подібної міни треба шодуху кидати головою у те місце, звідки вона вилетіла.

— **Тобто туди, де спрацював вибуховий заряд?**

— Саме так. Це єдиний шанс уціліти, адже міна нафарширована всілякими там гайками, кульками та іншим металобрухтом. Щоб врятуватися від осколків необхідно потрапити до «мертвої зони». Тому треба було пірнути обличчям у лунку, звідки тільки-но вилетіла шпрингенміна. Нехай поранить руки, ноги, спину, але голова залишиться цілою. Але скажу вам головним було — себе пересилити, примусити пірнути туди, звідки вилетіла смерть. Одним словом, як кажуть у народі: «Або пан, або пропав!».

Прибираю ногу з міни, лунає вибух, який викидає її на півтора метра, а я тим часом стрімголов кидаюся у лунку, з якої тільки-но вилетіла смерть. У цей час над головою як шандарахне! Мене оглушило, а в очах все потемніло. Ну, думаю, все, гаглик! Тут пиліока вляглася, дим розвіявся і настала гробова тиша...

— **А що сталося з розвідгрупою?**

— Як тільки спрацював вибуховий заряд, розвідники різко залягли. І ось я лежу й намагаюся збагнути, на якому я світі. Тут до мене обережно підходить командир розвідників з двома бійцями. Підійшов, штовхнув мене ногою, я ж ні мур-мур. Лейтенант до своїх: «По-моєму, хлопці, капець кроту!» Кротами називали в армії саперів. А, я після деякої паузи, повертаюся і кажу йому: «Лейтенант, та ділька ти вгадав! Рано ти мене ховаєш, твою матю!» Лейтенант до бійців: «Ану поставте його на ноги та перевірте всього...». З мене зняли тілогрійку, підняли гімнастерку, оглянули всього — ні крові, ні подрапини. Тільки штани ватні на дупі були розірвані й ватник на спині осколками посічений. Я кажу: «Ех, тільки-но зимову форму отримав!» А лейтенант мені: «Дивак чоловік, старшина тобі другі штани і тілогрійку видасть, головне, що сам живий!».

— **За взяття форту «Король Фрідріх-Вільгельм III» Ви удостоєні звання Героя Радянського Союзу. Важко дався той форт?**

— Так. Взяти відразу його не вдалося. Тому довелося як слід підготуватися до штурму. Справа в тому, що навколо

форту було водоймище, тому нам довелося в'язати плоти. Форсувати водну перешкоду вирішили вночі. Завантажили плоти гранатами, мінами, набоями і — гайда. Однак десь посередині каналу над нами раптом спалахнула ракета. Навколо стало світло, як удень, і ми опинилися посеред каналу, ніби на долоні. Реакції німців чекати довго не довелося. З двох сторін по нашій групі вдарили кулемети. Ми залишили плоти і стрімголов кинулися в холодну воду. Добре, що нас підтримали вогнем наші самоходи. Вони примусили замовкнути німецьких кулеметників. Одним словом, ми благополучно дісталися протилежного берега. Тепер перед нами було мінне поле. Ми успішно зробили в ньому проходи для штурмової групи.

Після короткої сугички німці змушені були відійти на нижні поверхи форту і там продовжили чинити нам жорстокий опір. Нам довелося їх звідти викурювати. Мені вдалося закласти вибухівку і направленим вибухом розблокувати прохід на нижні поверхи. Після короткого бою гарнізон форту змушений був капітулювати. У тому бою я отримав поранення.

— **Як Ви дізналися, що отримали звання Героя Радянського Союзу?**

— Згодом, після взяття Кенігсбергу, нам дали декілька днів для відпочинку. Розташувалися ми в місті Ельберг. Виділили нам трикімнатну квартиру. Тут дивізійний інженер майор Куковенко говорить мені: «Володю, зайді на склад, візьми там горілки і продуктів. Треба ж «обмити» нагороди». Адже його за цей форт подали на орден Червоного Прапора, а мене — на орден Леніна. Я взяв з собою одного хлопця і ми відправилися до тиловиків. Швидко наповнивши свої речові мішки, повернулися до себе. Накрили стіл і тільки-но підняли перший стакан як до нас зайшов полковник з оперативного відділу дивізії і запитує: «Хлопці, що ви тут затіяли?».

Майор Куковенко йому відповідає: «Та ось вирішили, товаришу полковнику, нагороди «обмити», Володі ось подання на орден Леніна відправили до штабу армії». А полковник йому на це: «Який до ділька орден Леніна! Нехай біжить ще за горілкою, бо вам цього, що на столі, явно не вистачить! Адже вашому Полупанову звання Героя Радянського Союзу присвоїли!» Для мене це було, звичайно, як вибух бомби!..

— **Не можу не запитати про те, як Ви оцінюєте нинішню аерсію Росії та роль її очільника Путіна в розпалованні війни?**

— У мене просто слів не вистачає. Здається, Путін увив себе Наполеоном. Для цього він вирішив підкорити Україну. Однак Путін забув, що Україна — мугутня держава. А головне — він не очікував, що йому тут дадуть по зубах.

— **Що Ви скажете за ту підтримку, яку одержала наша країна від Сполучених Штатів та Європи?**

— Європейці прекрасно розуміють, що якщо росіяни не зупинити, вони підуть далі. Тому в першу чергу неадекватністю Путіна стурбовані країни Прибалтики, Молдова та Польща. Однак до цих держав росіяни не дійдуть. У них немає такої сили духу, як у українців. Адже наші люди за свою Батьківщину ладні померти. І це головне. Всенародний патріотизм українців завадив Путіну розколоти і підкорити собі нашу державу. Люди віддають останнє, щоб придбати для нашої армії і зброю, і тепловізори, і медикаменти, і продукти харчування. Зараз проти Росії воює і західна, й східна Україна. Не по зубах ми Путіну, не по зубах, що там і говорити. Тому що путінське військо — це зграя бандитів і найманців, які матір рідну за гроші продадуть. Пам'ятаєте, як у Тараса Шевченка: «За шмат гнилої ковбаси...».

— **Чи могли б Ви уявити, що Росія здатна на таке віроломство стосовно нашої країни і що німці, з якими Ви воювали сімдесят років тому, протягнуть нам руку допомоги?**

— Звичайно ж ні! Ті ж німці, я думаю, поза телевізором кажуть росіянам: «Залиште Україну у спокої, що вам своєї землі мало?»

— **А що Ви скажете з приводу сюжету на російському ТВ, де було «проанансовано» мари-кидки до Берліна, Варшави, Гельсінкі й навіть до Вашингтона?**

— Можу сказати лише те, що за ними по-справжньому плаче психіатрична лікарня. Тут і коментувати нічого. Путін прекрасно розуміє, що якщо Україна стане вільною, Росії настане капець! Ось тому він і затіяв цю війну. Але Україну не перемогти! Україна змінила Європу, та що там Європу, — весь світ! Тому перемога буде за Україною! У мене навіть сумнівів з приводу цього немає! ■

ЗОНА АТО

У режимі повної готовності

Як свідчать щоденні повідомлення, ситуація на лінії розмежування у Донецькій та Луганській областях залишається напруженою і далеко не мирною. Не є винятком і контрольний пункт в'їзду-виїзду «Бугас», який здійснює пропуск людей і транспортних засобів на непідконтрольну українській владі територію та в зворотньому напрямку. На прикордонному блок-посту несуть службу військовослужбовці Окремої бойової прикордонної комендатури (ОБПК) «Житомир-1».

Сергій ЧЕРЕВАТИЙ,
фото Дмитра СЛИВНОГО

— За добу ми пропускаємо близько 600 транспортних засобів і понад 1000 осіб в обидві сторони. Режим функціонування — 12 годин на добу: з восьмої ранку до двадцятої години, — розповідає начальник відділення прикордонного контролю ОБПК «Житомир-1» майор Олександр Казєв. — Обстановка на ділянці протистояння на сьогодні є стабільною, на флангах періодично стоїть «шум». За час нашого перебування серйозних інцидентів не трапилося. Був обстріл і то за 400 метрів від нас, постраждалих і поранених не фіксували, — підсумовує свою розповідь офіцер-прикордонник.

Поруч із «зеленими кашкетами» служать представники інших правоохоронних структур. Якщо виникає нестандартна ситуація або необхідне колегіальне рішення, то викликають представників фіскальної служби, СБУ, МВС або військової служби правопорядку. Непоодинокі випадки коли з неконтрольованої українською владою території намагаються провезти зброю, вибухівку, або мають наміри проникнути особи, причетні до терористичної діяльності.

— Щоб запобігти протиправній діяльності, в нас працює система «Гарт». Всі люди, які проходять через наш контрольний пункт, вносяться до бази даних і ми можемо відслідковувати їх перетинання в обидві сторони. Додатком до існуючої програми є система електронних пропусків. Іншими словами, за допомогою комп'ютера ми можемо відстежити пересування конкретної особи, — зазначає майор Олександр Казєв.

Місцеве населення ставиться до військових по-різному. Одні вважають їх небажаними гостями, інші дотримуються формули «Як ви до людей, так і люди до вас». Але як би там не було, прикордонники зміцнюють свої позиції.

— Нашою інженерною групою побудовано бліндажі, які забезпечують реальну безпеку нашому персоналу в разі артобстрілу або виникнення нестандартних ситуацій, — зазначає начальник відділення прикордонного контролю ОБПК

«Житомир-1». — Кожен знає своє місце, в разі зміни обстановки нікому не треба пояснювати дії, адже все вимірюється секундами, від яких залежить твоє життя, — завершує свою розповідь майор Олександр Казєв.

— Люди весь час перебувають у стані бойової готовності, щодня проводяться тренування, здійснюється постійна взаємодія з іншими підрозділами, які несуть службу в даному районі, — зауважує заступник начальника прикордонної застави ОБПК «Житомир-1» старший лейтенант Володимир Веретко.

А що таке нестандартна ситуація розповідає один із прикордонників, який несе службу за кермом кугуара.

— З боку териконів працював снайпер. Свою позицію він вибрав так, щоб ми не змогли його «вирахувати». Ворожі кулі летіли прямо над головами, ситуація була вкрай напруженою, адже ми не знали, звідки може прийти біда, — розповідає прикордонник з позивним «Тигр». — Однак наші хлопці його знешкодили, і сьогодні більш-менш тихо.

Я й мої товариші захищаємо рідну землю і хочу всіх запевнити, що ворог на цьому напрямку не пройде — переконано стверджує український воїн. ■

ЛИЦАРІ ЗВИТЯГИ

І кравець, і в службі молодець!

Це місце у розташуванні оперативно-бойової прикордонної комендатури «Великі Мости-2» Західного регіонального управління її персонал знає добре. Як і господаря столика із майже раритетною швейною машинкою. Коли вона не працює, то відвідувачі вже знають: майстер на службі, по-іншому не буває.

Роман СТАХІВ, фото автора

Як тільки сержант 1-ої застави Володимир Кашалаба повертається із чергування на блокпосту, відразу отримує перші замовлення: комусь бронезилет полагодити, іншому бушлат зашити, хтось просить укоротити штани — і так у майстра проходить увесь вільний від служби час.

— Я не з тих, хто може годинами сидіти перед екраном телевізора — це не моє, — коротко каже про себе Володимир Павлович.

Познайомившись ближче, мені стає зрозумілим його життєве кредо. Мобілізований прикордонник родом із села Велика Вільшаниця, що на Львівщині. Змалечку Володимир привчався до того, що своїми руками, коли не лінитися, можна зробити багато корисних справ. Тож іще школярем він уже разом із дорослими допомагав будувати батьківську хату. Згодом відслужив строкову у піхотному полку і повернувся до рідного дому.

Час у сільських хліборобських турботах минав швидко і Володимир Павлович навіть і гадки не мав, що військовий вишкіл, отриманий ним замолоду, стане йому в нагоді, коли у зрілому віці доведеться стати у лави захисників своєї Вітчизни.

Організатор-технолог сільськогосподарської продукції за фахом, люблячий батько трьох синів, він, як і належить справжньому патріоту, не вагаючись взяв до рук зброю і поповнив лави Державної прикордонної служби.

— Не розумію я тих, хто чинить по-іншому? Виго-товляють довідки по опікунству, знаю таких і в нашому селі, — каже мобілізований на службу сержант Кашалаба. — Коли повернуся додому, таким руки не подам, — констатує він.

Вдома у Володимира Павловича у рідному селі досить немале господарство: є сад і город, які теж потребують його, нелякливих до праці рук. У своїй хаті він сам змайстрував піч, хоча досвіду такого не мав. Був у житті і в нього й випадок, коли довелося своєму сину після глибокого порізу зашивати руку, щоб той не втратив багато крові. Наступного дня досвідчений хірург, не приховуючи свого подиву, високо оцінив надану ним медичну допомогу. Щодо кравецької справи, то і тут Володимир Павлович швидко опанував новий для себе фах. Спершу спостерігав за роботою майстра, який лагодив взуття, а згодом вже і сам відкрив власну майстерню.

— З того часу, — усміхаючись розповідає він, — роботи кожного дня лише додавалося, а постійних вдячних клієнтів ставало все більше.

Стосовно труднощів у військовій справі, то сержанта Кашалабу побутовими негараздами не злякаєш. У своєму житті доводилося не один раз пережити всілякі проблеми далеко від рідної домівки. А щодо швейної машинки, якою він у вільний від служби час лагодить однострій прикордонників, то її дбайливий господар знайшов кілька років тому як викинуту кимось непотрібну річ. Він її відремонтував і тепер, ніби віддячуючи, вона справно служить своєму новому господарю.

За кілька місяців призваний у лави прикордонників селянин має демобілізуватися із військ. Та своїми добримі справами серед персоналу «зелених кашкетів» залишить гарний слід. Ось такий він — зовні простий, скромний, але водночас рішучий і впевнений сержант Володимир Кашалаба. ■

Пам'ятати щоб перемагати

У ці дні людство відзначає знаменну і водночас пам'ятну дату – 70-ту річницю завершення Другої світової війни у Європі та перемоги над нацизмом. Для України, яка серед інших держав світу чи не найбільше постраждала від лихоліть 1939–1945 років, це воістину знакові роковини. Особливо нині, коли добре відоме усім нам з дитинства Свято Перемоги починає набувати інших, більш цивілізованих і миролюбних обрисів. Замість військових парадів і бравадних вигуків на кшталт «Ми перемогли!» українці віддають данину пам'яті полеглим у цій найбільшій «бійні» в історії людства та вшановують ще живих ветеранів. І що найбільш важливо – ми нарешті позбавляємося міфів і стереотипів про Другу світову, так вміло насаджуваних нам десятиліттями радянської, а згодом і російської пропаганди.

Андрій ГЕРАСИМКІВ

ЗА ЦІНОЮ ТАКИ НЕ ПОСТОЯЛИ

Українці у Другій світовій війні посідають особливе місце. Адже ми – одна з небагатьох націй, яка без жодної паузи пройшла всі шість років цієї страшної війни. Вже на світанку 1 вересня 1939 року 110–120 тисяч українців у лавах Війська Польського розпочали світову боротьбу проти нацизму, 8 тисяч з них загинуло протягом одного місяця війни.

Натомість росіяни, які безпеліційно величають себе ледь не одноосібними переможцями нацизму, де-факто вступили в цю війну 17 вересня 1939 року, причому саме на боці гітлерівської Німеччини, відкривши по суті другий фронт проти Польщі. Для прикладу: між 12 та 22 вересня 1939 року Львів пережив подвійну облогу із заходу нацистськими військами, а зі сходу – радянськими.

Період, який радянські історики називають Велика Вітчизняна війна, а у світовій історіографії відомий як Німецько-радянська війна (1941–1945 роки) дійсно був найкращим і найдраматичнішим. За різними підрахунками в лавах Червоної армії тоді загинуло 3,5–4 млн. українців, а в партизанських формуваннях – від 40 до 60 тис. наших співвітчизників.

Проте українці боролися з Третім рейхом та його сателітами у складі різних армій і рухів опору. Так, на боці Об'єднаних Націй воювали українці у складі армій Великої Британії та Канади (45 тис. осіб), Польщі (120 тис.), США (80 тис.) і Франції (6 тис.), а також визвольного руху в самій Україні (200 тис. в УПА). В цілому за підрахунками вчених у бойових діях Другої світової війни взяли участь близько 7 млн. українців.

Загальні демографічні втрати України включно з убитими, жертвами концтаборів, депортованими, евакуйованими й тими, хто рушив у вигнання разом із відступаючими нацистами, становлять не менше 14 млн. людей. Це втрати найбільші у Другій світовій війні, й незрівняні із втратами інших країн і народів світу.

Отож суто з моральних міркувань українцям День Перемоги потрібно не святкувати, а відзначати заходами-реквіями. Тим більше святкувати особливо не маємо чого. Так, 70 років тому одним «світовим злом» стало менше. Але чи стала вільною Україна, де на зміну свастичі знову прийшов тоталітарний серп і молот?

ПРОЩАВАЙ, СРСР!

Українському суспільству знадобилося аж 23 роки незалежності, пережити криваві події Революції гідності та знову відчути, що таке справжня війна для того, щоб знати в собі відвагу відмежуватися від радянського минулого. Проте це таки сталося. 9 квітня нинішнього року, саме у Чистий четвер, коли українські господині вимивали від бруду свої оселі, Верховна Рада врешті прийняла так званий «Пакет невідкладної декомунізації», що передбачає засудження комуністичного та нацистського режимів із заборону їх пропаганди, розсекречення архівів каральних органів радянської України, визнання учасників українського визвольного руху ХХ ст., зокрема ОУН та

УПА, встановлення 8 травня Днем пам'яті та примирення, а також відмову від терміну «Велика Вітчизняна війна».

Власне, щодо останнього вже давно наголошували більшість українських істориків, адже, по-перше, цей термін – дітище суто радянської пропаганди на кшталт російської «Вітчизняної війни» з французами 1812 року. А приставка «Велика» додана для підкреслення значущості радянсько-німецького конфлікту для Європи і світу та формування особливої ідентичності радянського народу.

А друге, що найважливіше, цей термін несе в собі зовсім інше визначення хронологічних рамок війни. Свідомо поза ними залишався період 1939–1941 років, коли Сталін у змові з Гітлером по суті поділив Східну Європу. Очевидно цей факт не вписувався в ідеологічні рамки СРСР, який хотів показати себе головним борцем із нацизмом.

Окрім того, Україна відмовилася від радянської символіки – георгіївських стрічок та Червоного «прапора Перемоги». Натомість новим символом поваги до тих людей, котрі поборили «коричневу чуму», став червоний мак. Такий символ у Європі вкоренився ще після Першої світової війни. Водночас його можна вважати і українським, адже в нашому фольклорі оспівується, що мак розцвітає на місці пролітої козацької крові.

Маки пам'яті вперше використано в Україні на заходах, приурочених до річниці завершення Другої світової війни 2014 року. Дизайн українського червоного маку розроблено харківським дизайнером Сергієм Мішакіним. Це графічне зображення є своєрідною алюзією: з одного боку воно уособлює квітку маку, з іншого – кривавий слід від кулі, який передає глибину смислу війни, розповідає про страждання, про смерть, про героїзм, а також мільйони загиблих. Поруч із квіткою розміщено дати початку і закінчення Другої світової війни – 1939–1945 роки.

У березні 2015 року Указом Президента України запроваджено День пам'яті та примирення, який відзначається 8 травня. Цей день, а також 9 травня 2015 року, коли відзначатиметься 70-річчя перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, квітка маку пам'яті використовуватиметься з гаслом «Пам'ятаємо, перемагаємо».

Червоні маки, роки 1945–2015 та гасло «Пам'ятаємо, перемагаємо» розміщені також на аверсі ювілейної медалі «70 років Перемоги над нацизмом», заснованої Президентом України 29 квітня 2015 року.

ЗАБОРОНЕНА ПЕРЕМОГА

Проте такі зміни не всім до душі. Для багатьох ветеранів 9 травня тісно пов'язане із ностальгією за радянським минулим і роками їхньої молодості. Звідси й жаль з приводу радянської атрибутики. Стареньких цілком можна і навіть потрібно зрозуміти, адже в Країні Рад це була одна із сакральних дат, яку відзначали помпезними військовими парадми, чисельними нагородами, святковими концертами і масовими гуляннями. Втім, так було не завжди.

8 травня 1945 року, між іншим ще до офіційної капітуляції Німеччини, Михайло Калінін підписав Указ Президії Верховної Ради СРСР, що оголошував 9 травня «Святом Перемоги». Зауважимо, що ніякого параду перемоги на Красній площі тоді не було,

лише салюти й масові гуляння. Сам військовий парад відбувся 24 червня 1945 року. Але згодом виявилось, що воїни-переможці, які поверталися додому, вимагали відповіді на численні питання: чому в Європі населення живе краще, ніж у СРСР? Чому Радянська армія зазнала таких страшних втрат і хто за це повинен відповідати? Чому їхні рідні опинилися у таборах, поки вони воювали? Таких незручних запитань виявилось настільки багато, що вже наприкінці 1947 року Йосип Сталін скасував це свято.

Лише 1965 року до 20-річчя завершення Другої світової війни новоспечений генсек Леонід Брежнев зметикнував, що суспільству треба запропонувати новий міф про велич радянського народу. З цього часу відзначення «Свята Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» стало обов'язковим і всенародним.

ПОМАРАНЧЕВО-ЧОРНА ІСТЕРІЯ

Ще цікавіша ситуація з георгіївськими стрічками, які адепти «великого і могутнього» чомусь вважають символом Перемоги. Насправді це – ніщо інше як імперська символіка часів царської Росії, яка 1943 року у дещо зміненому вигляді (жовтий колір змінили на помаранчевий) почала використовуватись у ордені Слави, а згодом стала символом радянської гвардії. Так як дана нагорода користувалася особливою повагою серед солдатів, після війни зображення стрічки ордена Слави почало використовуватись як один із елементів на плакатах і листівках, присвячених Дню Перемоги. Проте самих стрічок ніхто не носив.

Спроби утвердити гвардійську стрічку під назвою «георгіївська» як символ перемоги над нацизмом розпочалися в Росії 2005 року. За задумом кремлівських політехнологів вона мала пов'язати радянську історію з військовою славою дореволюційної та сучасної Росії. І байдуже, що свого часу такі ж стрічки активно використовувала в своїй уніформі Російська визвольна армія генерала Власова, яка воювала на боці гітлерівської Німеччини. Коли на кону імперські великоросійські амбіції, таких дрібниць до уваги ніхто не бере.

Хоча традиція насаджувалася зверху, вона в цілому була «на ура» сприйнята суспільством. Поціновувачі «духовних скрепов русского мира» носять ці стрічки не лише 9 травня, а до нескінченності, поки вони не втрачають пристойного вигляду. А особливо креативні росіяни використовують стрічки замість шнурків для кросівок, кріплять їх на собачі повідки чи прикрашають пляшки зі спиртним. Загалом георгіївська стрічка стала символом не стільки військової слави і вдячності ветеранам, скільки конкретних політичних потягів: націоналізму, агресивного імперства та віроповідданства, а в пост-радянських країнах – лояльності Москві, а не своїй державі.

Особливо добре це зараз помітно на Донбасі, де георгіївська стрічка стала символом сепаратизму. Заколотники й бойовики заручаються підтримкою старшого покоління людей, яке вважає себе радянськими людьми. Досить влучно про тамтешні настрої висловився голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович. «Ці Homo Sovieticus вірять у російську пропаганду, у можливість відновлення Союзу. Цим людям потрібно поспівчувати, вони

не можуть зрозуміти, що реальність зовсім інша, тому їхні погляди навряд чи можливо змінити», – зазначає відомий історик і публіцист.

9 ТРАВНЯ У СВІТІ

На сьогодні 9 травня є святковим неробочим днем майже на всій території колишнього СРСР, зокрема й Україні. У Боснії і Герцеговині, Чорногорії та Сербії 9 травня має назву День Перемоги над фашизмом. Проте більшість європейських країн, які відзначають День Перемоги або День визволення, роблять це 8 травня – днем офіційної капітуляції нацистської Німеччини. До таких держав належать Франція, Німеччина, Великобританія, Словаччина, Чехія, Норвегія тощо. Данія та Нідерланди святкують День визволення 5 травня, а в Італії – 25 квітня. США відзначають 2 вересня – справжню дату закінчення Другої світової війни. Проте абсолютно в усіх країнах Заходу це свято не носить масового, а тим більше помпезного характеру. Найчастіше перші особи держав вшановують у своїх зверненнях пам'ять загиблих, мешканці покладають квіти біля монументів, проходять тематичні виставки, заходи для ветеранів і молебні.

А ось наступного дня, 9 травня, європейці святкують День Європи, що веде свій початок від проголошення декларації Шумана, оприлюдненої 9 травня 1950 року і яка вважається початком єдиної Європи. На відміну від Дня Перемоги, якому завжди властивий прихований сум, День Європи несе в собі всі елементи безтурботного святкування та набуває все більшого значення в об'єднаній Європі.

Слід також зазначити, що нові члени Євросоюзу, передусім такі, як країни Прибалтики й Польща, мають відмінну від «старої» Європи позицію щодо результатів Другої світової війни та відзначення 9 травня. Адже їм довелося зазнати майже півстолітнього правління комуністів, залежних від Москви. Отож нова політика їхньої пам'яті полягає: по-перше, у вимогах до Росії як правонаступниці Радянського Союзу визнати свою відповідальність за злочини та окупацію країн Центрально-Східної Європи, а по-друге, в ініціативах щодо внесення своєї пам'яті про досвід життя під советами до спільного панєвропейського нарративу (історично і культурно обгрунтованої інтерпретації). Відому резолюцію ОБСЄ «Возз'єднання розділеної Європи» від 3 липня 2009 року про привітання нацизму та сталінізму значною мірою варто розглядати саме з цієї точки зору, а також як приклад досягнення компромісу між країнами Європи.

Концентрованим вираженням позицій цих країн до Дня Перемоги стали слова президента Литви Валдаса Адамкуса – для них 8 травня 1945 року не принесло перемоги над нацизмом, а лише змінило один деспотичний режим на інший.

Аналогічна думка нині стає все більш популярною і в Україні, яка стала однією з центральних арен Другої світової війни. На жаль, українці, позбавлені власної держави, воювали в арміях інших держав і нерідко – один проти одного. Це трагедія українського народу. Тож ми маємо пам'ятати ці страшні сторінки власної історії. Саме ця пам'ять має оберігати нас від помилок минулого і допомагати перемагати у майбутньому! ■

ФОТОФАКТ

Заслужена шана

Прикордонники Мостиського загону, які протягом минулого року у складі зведених бойових підрозділів Західного регіонального управління брали участь у відновленні правопорядку на східному кордоні України, продовжують отримувати посвідчення учасників бойових дій.

Іван ГАЛКІН

Так, цього разу в управлінні прикордонного підрозділу статус ветерана війни здобули 152 військовослужбовці, які в складі третьої мотоманевреної групи та оперативно-бойової прикордонної застави «Мостиська» в серпні–вересні минулого року виконували бойові завдання на ділянках Луганського та Донецького загонів.

Один із прикордонних підрозділів дислокувався на впс «Красна Талівка», де неодноразово доводилося давати відсіч сепаратистам, виходити з-під артилерійських обстрілів, які вели бойовики з неконтрольованих територій та сусідньої «братської» держави. Серед тих, хто отримав посвідчення, є й начальник секції зв'язку відділу прикордонної служби «Мігово» старшина Степан Коростенський, якого за особисту мужність і героїзм, виявлені

під час бою з диверсійно-розвідувальною групою противника, Указом Президента України нагороджено медаллю «Захиснику Вітчизни».

Усього з числа персоналу загону більше 250 прикордонників вже отримали право на ветеранські пільги. Найближчим часом свої заслужені документи отримає решта військовослужбовців. ■

НАРОДНА ПІДТРИМКА

Основний інгредієнт – любов

Вже декілька місяців харківські домогосподарки, жінки різних професій «підгодовують» бійців АТО домашніми смаколиками. Раз на тиждень кухня однієї з господинь на декілька годин перетворюється на кулінарний цех.

Оксана ІВАНЕЦЬ

До місцевих активістів активно долучається й технік групи забезпечення функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи «Гарт» Харківського прикордонного загону прапорщик Ганна Гимпелевич.

На Великдень дівчата пригощали бійців пасками, які випікали своїми турботливими руками. З нагоди великого свята вони спеціально запросили священика, щоб той освятив випічку. Згодом були млинці, «енергетичні» батончики домашнього виготовлення, цього разу – це вареники з різноманітною начинкою – сиром, картоплею, капустою та печінкою.

Жінки кажуть, що таке блюдо може зберігатися протягом певного часу та його легко приготувати навіть у польових умовах. А зроблена з душею страва обов'язково нагадає українським захисникам про дім, де на них чекають, де за них моляться.

Проте головний інгредієнт – це любов і частинка домашнього тепла, – розкриває

секрети приготування Ганна Гимпелевич. – Ми збираємося, спілкуємося, налаштуємо себе на позитив і ним «заряджаємо» й страви для наших хлопців.

– У мене прямо сльози навертаються від того, що молодь у нас така активна та небайдужа. От подивися, так усе погано – війна, ціни зростають, квартплата. А тут серед цих дівчаток починаю розуміти, що у нас не так уже все й сумно. Ми сподіваємося, що надалі ситуація змінюватиметься лише на краще. А для цього, безумовно, треба не сидіти, склавши руки, а діяти. От ми й робимо наш скромний вклад у велику справу, – ділиться думками Ірина Ізосова, подруга Ганни та компаньйон по волонтерській кухні.

За кілька годин кожна господиня може наліпити ціле відро вареників. Скільки виїде цього разу не знають, для початку закупили 10 кг борошна. Частина виробів заморозять, решту відварять і поллють топленим сальцем. Частування передадуть волонтерам. Тож зовсім скоро домашні смаколики поведуть до Артемівська і Щастя, де несуть службу і харків'яни. ■

ДОБРОЧИННІСТЬ

Заради ЖИТТЯ

Прикордонники Одеського загону Морської охорони поповнили обласний банк крові.

Наталія ГУМЕНЮК

Суспільно-політичне напруження на Донбасі та деяких містах країни і, зокрема в Одесі, вимагає підвищеної готовності всіх силових структур до протидії ворожим провокаціям протягом усіх травневих свят. Тож зважаючи на це, керівництво Одеської обласної станції переливання крові вирішило поповнити свій стратегічний резерв – запас крові. Його персонал звернувся до прикордонників Одеського загону Морської охорони, яким командує капітан І рангу Дмитро Дуков, з проханням допомогти у виконанні поставленого завдання.

Близко 30 охоронців морських рубежів, серед яких були капітан-лейтенант Сергій Руснак, старші лейтенанти – Станіслав Усенко, Дмитро Мазілін, лейтенант Андрій Семенюк та їхні побратими здали кров. Ще з курсантських часів, як було заведено в альма-матер моряків,

вони щедро ділилися молодістю, гарячою кров'ю та були добровольцями донорських пунктів, де б не доводилося їм служити.

З числа нещодавно мобілізованих військовослужбовців на прохання медичних працівників відгукнулися й донори з досвідом, яких на станції переливання крові вже впізнають, але як захисників морських кордонів побачили вперше. А от лейтенант Ігор Чорний та матрос Геннадій Гайдаржі, які нещодавно поповнили когорту стражів морських кордонів, зважилися на донорство вперше.

Цього дня моряки-прикордонники поповнили запаси станції переливання крові майже на дюжину літрів.

– Це міцні, здорові, фізично загартовані чоловіки, – каже заступник головного лікаря Одеської обласної станції переливання крові Ірина Цикуль. – Для нас усі вони хороші помічники, які по-військовому оперативно відгукнулися на наше прохання.

Працівники станції щиро подякували воякам і побажали їм успішної служби з охорони та захисту українських рубежів. ■

ПОЕТИЧНИМ РЯДКОМ

Лікарю Анні та українським волонтерам

*Непродуманий крок, несподівана зустріч, незважений вчинок —
Так складалось не раз. Так буває у цьому житті.
Восьмий місяць війни і для спокою сильні причини.
До емоцій нам байдуже, всі ми давно вже не ті.*

*Років десять тому я б, мабуть, закохався по вуха.
Років н'ять у минуле — сказав би: «До біса це все».
А сьогодні — дивуюсь характеру, силі і духу,
Що безстрашних дівчат до переднього краю несе.*

*Їм стареньку з косою доводилось бачити часто,
Проганяючи геть, щоб уникнути сліз і провин.
Ми до неї звикали і знали, що часу не вкрасти,
Тільки ти до наступної зустрічі все ж доживи.*

*Непродуманий крок і така несподівана зустріч,
І безсонної ночі сьогодні насправді не жаль.
Різні долі у нас, непрямі і гарячі маршрути.
І поки що стара не відкинула каптур-вуаль.*

*І відрядження ці, зрозуміло, для нас не останні,
І майбутня розмова, можливо, почнеться на «Ви».
Наша техніка чиста, а мудрість неправильно рання.
До наступної зустрічі, тільки, прошу, доживи.*

*Ти прийшла рятувати туди, де осколки і кулі.
Я готуюсь до бою, почистивши свій автомат.
Місяцям у дорозі не знищити духу і волі.
Одне одному ми на прощання бажали: «Без втрат».*

*Я поклав у розгрузку твій щирий безцінний дарунок,
Хоч раніше такі віддавав, переважно, бійцям —
Не замінь аптечка гранати. Натягнуті струни,
Та деталі, буває, рятують за крок до кінця.*

*Час зіграти мелодію, чітко і неохережно.
За того, хто був кращим, слатити свій борг бойовий.
Хай життя непросте, хай усі ми від чогось залежні —
Перемога за нами. До неї, прошу, доживи!*

Володимир ПАТОЛІА

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

Видається
з липня 1943 року

ПРИКОРДОННИК
УКРАЇНИ

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:

61023

Заступник
головного редактора
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Відповідальний секретар
Андрій ГЕРАСИМКІВ

Чергова по номеру
Валентина ЛАЗАРЧУК

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 41100
Наклад: 5050 прим.

З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися
у відділ реклами та договірної роботи Інформагентства
Держприкордонслужби України за тел.: (044) 566-43-30

Відповідальність за достовірність фактів, цитат,
власних назв та інших відомостей несуть автори
публікацій, а рекламної інформації – рекламода-
вець. Редакція не листується з читачами. Редакція
може не поділяти точку зору автора. Рукописи не
повертаються і не рецензуються. Редакція залишає
за собою право редагувати матеріали. При вико-
ристанні наших публікацій посилання на газету
обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77

E-mail: redactor@pvu.gov.ua
kordo@ukr.net